

Nr 538.

Av herr **Kyling**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 211, angående statsbidrag till psykisk barna- och ungdomsvård.

I proposition nr 211 angående statsbidrag till psykisk barna- och ungdomsvård, s. k. rådgivning i uppfostringsfrågor, har föreslagits, att den centrala tillsynen över denna organisation skall uppdragas åt medicinalstyrelsen. De åtgärder denna vård innefattar äro emellertid i betydligt högre grad av pedagogisk och social natur än sjukvård i egentlig mening, vilket också framhållits av de två reservanterna i ungdomsvårdskommittén. Den hittillsvarande verksamheten på området visar, att den i flertalet fall beröres av barn i skolåldern och i mycket stor utsträckning gäller skolvårigheter. Det förefaller därför naturligt, att vården i fråga knytes till den organisation för förebyggande hälsovård, som redan finns inom skolväsendet. Skolöverstyrelsen har genom skolöverläkaren överinseendet av hälsovården vid skolorna, varvid det åligger skolläkaren att följa lärjungarnas själsliga och kroppsliga utveckling samt hälsotillstånd. Enligt av Kungl. Maj:t fastställd instruktion för skolöverläkaren åligger det skolöverstyrelsen bl. a. att främja åtgärder rörande uppfostran och undervisning av lärjungar, vilka i psykiskt avseende avvika från det normala, samt att planlägga, leda och övervaka en förebyggande, psykiskt och fysiskt fostrande, skolhygienisk verksamhet bland ungdom. Det vore därför lämpligt, att den psykiska barna- och ungdomsvården finge skolöverstyrelsen som tillsynsmyndighet. I detta sammanhang må erinras om att skolöverstyrelsen är tillsynsmyndighet för sinnesslöundervisningen.

De nu verksamma rådgivningsbyråerna visa, att det väsentliga i deras arbete är av pedagogisk och social karaktär och att en stor grupp av deras klienter har svårigheter i samband med skolgången. Lika nödvändigt som det är, att de i propositionen föreslagna rådgivningsbyråerna ha läkare för diagnostisering och hjälp i rent medicinska fall, lika angeläget är det att centralerna förfoga över pedagogisk och psykologisk sakkunskap och erfarenhet. Folkskolläraernas psykologiska och pedagogiska utbildning, deras praktiska erfarenhet av barn och känedom om hemmens sociala förhållanden torde vara av betydande värde för den psykiska barna- och ungdomsvården. Vid varje central bör därför om möjligt en av assistenterna ha psykologisk-pedagogisk utbild-

ning, d. v. s. vara lärare, som utom erfarenhet från tjänstgöring i skola har för verksamheten lämplig utbildning. Eftersom antalet assistenter i den föreslagna organisationen är relativt litet, torde det inte möta någon svårighet att erhålla specialutbildade lärare med fallenhet för uppgiften. Väl kvalificerade assistenter torde nämligen vara en viktig förutsättning för att vården i fråga skall åtnjuta förtroende hos föräldrarna. Ett gott samarbete med skolan, vilket blir av stor betydelse, torde också främjas genom den här föreslagna anordningen.

Från här angivna utgångspunkter torde den i propositionen föreslagna lönesättningen för assistenterna vara otillfredsställande. Rådgivningens betydelse från samhällssynpunkt motiverar, att avlöningsvillkoren göras tillräckligt gynnsamma för att locka väl kvalificerade och lämpliga sökande, i synnerhet som antalet assistenttjänster är relativt litet. Assistenterna borde därför enligt skolöverstyrelsens förslag tillförsäkras samma lön som tillkommer dövstumläraryna, d. v. s. lönegrad A 20, var-till statsbidrag bör utgå med halva beloppet.

Eftersom verksamheten i så stor omfattning kommer att gälla skolfall, bör kontakten mellan centralerna och skolan noga uppmärksammas. Så har inte skett i tillräcklig grad i ungdomsvårdskommitténs förslag, som propositionen bygger på.

I förslag till normalinstruktion för assistent heter det att "assistenten har att genom samarbete med barnavårdsnämnder och skolmyndigheter samt vederbörande fattigvårds- och barnavårdskonsulenter, barnavårdsombud, med flera, verkställa erforderliga sociala utredningar rörande de fall, som anmälts eller hänvisats till centralen". Då skolmyndighet är ett vittomfattande begrepp, bör det i instruktionen tydligt framgå, att, när det gäller barn, som besöker skolan, assistenten skall träda i förbindelse med barnets lärare för att av honom erhålla upplysningar och förslag om åtgärder. Ett dylikt tillvägagångssätt är av synnerligen stor betydelse för tillrättaläggande av fallet. I förslag till normalinstruktion sägs bl. a., att läkaren skall samråda med assistenten om ett falls karaktär och riktlinjerna för dess behandling. Vidare skall han "söka samarbete med barnavårdsmyndigheter, vederbörande fattigvårds- och barnavårdskonsulent samt andra barn- och ungdomsvårdande organ ävensom med skolläkare, tjänsteläkare, distriktssköterskor och andra personer, som på grund av sin tjänst eller eljest ha med den hälso- och sjukvårdande verksamheten bland barn och ungdom att göra". När det gäller behandling av barn som besöka skolan och där centralens läkare rekommenderar åtgärder av pedagogisk art, böra pedagogiska åtgärder ske i samråd med den vid centralen här ovan föreslagna pedagogiska assistenten och skolmyndigheten. Genom ett sådant stadgande skapas förutsättningar för effektivt samarbete mellan centralerna och skolan till gagn för det hjälpbehövande barnet.

Ungdomsvårdskommittén hade föreslagit, att, då sjukhusberedning har att handlägga ärenden angående statsunderstödd psykisk barna- och ungdomsvård, skall till sammanträdet kallas en inom området verksam och med ungdomens fostran väl förtrogen lärare, vilken, jämte suppleant för honom, utses av skolöverstyrelsen. I propositionen har detta förslag inte medtagits med hänvisning till att det ankommer på beredningen att anlita den sakkunskap den önskar. Med tanke på verksamhetens pedagogiska natur bör beredningen kompletteras enligt ungdomsvårdskommitténs förslag.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att skolöverstyrelsen blir tillsynsmyndighet för den föreslagna psykiska barna- och ungdomsvården,

att vid varje central minst en assistent med lärarutbildning och erfarenhet från lärartjänstgöring anställs med lön motsvarande lönegrad A 20, varpå statsbidrag utgår med halva beloppet,

att riksdagen i sitt beslut måtte understryka vikten av centralernas samarbete med skolan enligt vad ovan förordats samt

att till beredningarna knytes pedagogisk sakkunskap enligt ungdomsvårdskommitténs förslag.

Stockholm den 5 april 1945.

Folke Kyling.